

UKRAINA HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM

Ajalugu: Ukraina ja maailm
10.–11. klassid

ÕPPEKAVA
üldkeskhariduskoolidele

Selgitav märkus

Ajaloo õpetamine klassides 10-11 on suunatud **üldkeskhariduse eesmärgi** saavutamisele, mis seisneb sellise isiku mitmekülgses arengus, kasvatamises ja sotsialiseerumises, kes on teadlik endast kui Ukraina kodanikust, on võimeline elama ühiskonnas ja vastutustundlikult suhtuma loodusesse, on valmis enesetäiendamiseks ja elukestvaks õppimiseks, teadlikuks eluvalikuks ja eneseteostuseks, tööks ja kodanikuaktiivsuseks.

Selles kontekstis on **integreeritud kursuse "Ajalugu: Ukraina ja maailm"** eesmärk edendada sellise isiku arengut, kellel on üld- ja ainepädevused, kes on teadlik oma rahvuslikust identiteedist, omab patriootlikku maailmavaadet, võtab aktiivse kodanikurolli, mõistab globaliseerunud maailma väljakutseid ja suudab reageerida sotsiaalsetele muutustele minevikunähtuste ja -protsesside mõtestamise kaudu, mis on seotud XX-XXI sajandi Ukraina rahvuslike huvidega ja kohaga maailma ajaloos.

Eesmärgiks on:

- süvenev huvi ajaloo- ja õppeaine vastu, tänapäevaste väljakutsete mõistmiseks vajalike mõtlemisvõimete ja -oskuste arendamine;

- süsteemsete teadmiste omandamine faktide, sündmuste, nähtuste, suundumuste kohta Ukrainas ja XX-XXI sajandi maailmas. Õppefookus: inimelu väärtused, Ukraina riigi ülesehitamise kogemus, Ukraina rahva ühtsuse ja ühtsuse loomine, Euroopa kultuuri- ja õigustraditsioonide tähtsus Ukraina ühiskondlikes protsessides, rahvuslike huvide ja suveräänsuse tugevdamine, Ukraina riigi piiride terviklikkus ja puutumatus maailma ajaloolise protsessi kontekstis;

- ajaloolise, kriitilise ja loova mõtlemise arendamine, võime mõista ajaloolise protsessi üldist kulgu ning riigi ja maailma ees seisvaid probleeme, kujundada oma seisukohta ja kaitsta seda argumentidega;

- arusaamine riiklikest huvidest, vajadusest kaitsta suveräänsust, territoriaalset terviklikkust tõeliste sõjalis-poliitiliste, informatiivsete ja muude probleemide korral;

- tutvumine kultuuripärandiga, eelkõige ukraina ja teiste rahvaste kultuuriväärtuste, ajaloo- ja kultuuritraditsioonidega;

- rahvusliku poliitilise ja õiguskultuuri kujunemine, kodaniku eneseteadvus, Ukraina riigi sümbolite austamine harmoonilises kombinatsioonis rahvuslike ja üldinimlike väärtustega.

Integreeritud kursus aitab kaasa: sotsiaalsete nähtuste märkamisele konkreetsetes ajaloolistes tingimustes, mineviku ümbermõtestamisele uute faktide ja sotsiaalse arengu väljakutsete valguses, võimele tõlgendada Ukraina ajalugu maailma kultuurilise, majandusliku ja poliitilise ruumi osana, võime järgida demokraatia põhimõtteid ja mõista nende väärtust kaasaegses maailmas, astuda vastu manipuleerimisele ajaloo tõlgendamisel, ennustada sotsiaalset arengut.

Kursuse sisu on üles ehitatud probleemi- ja teema keskselt. Erilist tähelepanu pööratakse rahvusriikluse kujunemisele, inimese ja riigi koostoimele, inimelule ühiskonnas. *inimkeskus* – tähelepanu inimesele ja tema käitumuslikele motiividele, seoste avamine isiklike väärtuste kujunemise ja ühiskonna arengu vahel; *Ukraina-tsentrism* – Ukraina lähiajaloo tutvustamine maailma ajaloo kontekstis lugude kaudu, mis peegeldavad Ukraina rahva võitlust vabaduse ja riikluse eest; *rahvuse ülesehitamine* – XX-XXI sajandi Ukraina ajaloo kajastamine kaasaegse Ukraina rahva kujunemisprotsessina; *Euroopalikkus* – ukraina mineviku seose peegeldus Euroopa ajaloos, poliitiline, majanduslik ja kultuuriline vastastikmõju.

Ukraina ajaloo probleemid (mis moodustavad kaks kolmandikku sisust) viiakse globaalsesse, peamiselt Euroopa ajaloolisse konteksti. Ajalooõpe suunab õpilasi töötama iseseisvalt ajaloolise teabega, pakkudes soovitusi praktiliste ülesannete, essee kirjutamise ja aktiivõppe meetodite kohta. Õpilased omandavad pädevuse tunda ära xx-xxi sajandi sündmuste, nähtuste ja protsesside põhjuseid, olemust ja tagajärgi Ukraina ja teiste riikide territooriumil, et iseloomustada, võrrelda ja väljendada oma seisukohti.

Kursuse "Ajalugu: Ukraina ja maailm" sisu vastab praeguse põhi- ja täieliku üldkeskhariduse riikliku standardi nõuetele, mille läbivaks ideeks on seosed: "inimene-inimene", "inimene-ühiskond", "inimene-võim", "ideed-inimene", "inimene-ruum", "inimene-loodus", "asjade maailm-inimene".

Kursusesse on integreeritud tänapäeval olulised teemavaldkonnad:

"Keskkonnaohutus ja säästev areng" näeb ette õpilaste sotsiaalse aktiivsuse, vastutuse ja keskkonnateadlikkuse kujunemise, valmisoleku osaleda keskkonnahoiu ja ühiskonna arengu küsimuste lahendamisel, teadlikkuse säästva arengu olulisusest tulevastele põlvetele, oma tarbimisharjumuste ja

elustiili analüüsimisest ja (vajadusel) muutmisest.

"Kodanikuvastutus" aitab kaasa kogukonna ja ühiskonna aktiivse liikme kujunemisele, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme, kes tunnustab universaalseid inimlikke ja rahvuslikke väärtusi ning juhindub oma käitumises moraalsetest ja eetilistest kriteeriumidest ning kodanikuvastutuse põhimõttest, mõistab ühiskondlike algatuste tähtsust ja osaleb neis.

"Tervis ja ohutus" eesmärk on kujundada õpilane vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt täieõiguslikuks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikke eluviise ja kujundama turvalist elukeskkonda. 10.-11. klassi õpilasi õpetatakse teadma ja mõistma ohutuseeskirjade järgimisega seotud õigusi, kohustusi ja vastutust, kujundama tervisliku ja ohutu käitumise oskusi, keskenduma kollektiivse ja individuaalse julgeoleku mõistmisele.

"Ettevõtlus ja finantskirjaoskus" on suunatud juhtimisalgatuste arendamisele, võimele edukalt tegutseda kiiresti muutuvast tehnoloogilises keskkonnas, tagades arusaamise finantsküsümuste praktilistest aspektidest (säästmine, investeerimine, laenamine, kindlustus, laenamine jne). kohalike kogukondade ja ühiskonna kui terviku heaolu parandamine.

"Kultuuriline eneseteadvus" on suunatud õpilaste arendamisele, kes mõistab kultuuri rolli, on teadlik muutustest erinevates kultuurides läbi ajaloo, omab ettekujutust kultuuride mitmekesisusest ja nende omadustest, väärtustab omakultuuri ja maailma kultuurilist mitmekesisust.

"Infokeskkond" eeldab, et õpilane tajub ja mõistab ümbritsevat infokeskkonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning tegutseda selles vastavalt oma eesmärkidele ja ühiskonnas väljakujunenud kommunikatiivsele eetikale.

"Väärtused ja kõlblus" eesmärk on kujundada õpilast moraalselt, kes teab üldtunnustatud käitumisreegleid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei ole ükskõikne nende suhtes ja vajadusel reageerib oluukordadele vastavalt võimalustele. Eesmärk on oskuste kujundamine ideoloogiliste (väärtus-, moraalsete) konfliktide lahendamiseks ja vastutustundlike valikute tegemiseks.

Läbivad teemad lõimuvad üldpädevustega, mis tagab väärtuse ja ideoloogiliste orientatsioonide kujunemise, määrates sellega noore käitumise erinevates elusituatsioonides.

Programmi struktuur

Ajalooõppe taotluseks on **ajaloolise pädevuse** kujunemine, st võime õppida tundma minevikku, mis põhineb õppe käigus omandatud teadmistel, väärtustel ja kogemustel. Ajaloolise pädevuse elemendid on: *kronoloogiline pädevus*, st võime orienteeruda ajaloolises ajas, luua põhjus-tagajärg seoseid, analüüsida sotsiaalseid nähtusi konkreetsetes ajaloolistes tingimustes, tuvastada muutusi ja ühiskonna järjepidevust; *ruumipädevus* – oskus orienteeruda ajaloolises ruumis ja leida vastastikuseid seoseid ühiskonna, majanduse, kultuuri ja looduskeskkonna arengus; *infopädevus* – võime töötada ajalooliste allikatega, tõlgendada allikate sisu, määrata kindlaks nende usaldusväärsus, tuvastada ja kriitiliselt analüüsida allikate autorite positsioonide erinevusi; *loogiline pädevus* – oskus defineerida ja kasutada mõisteid ajaloosündmuste ja -nähtuste analüüsimiseks ja selgitamiseks, esitada küsimusi ja otsida vastuseid, mõista mineviku tõlgenduste paljusust ja võrrelda erinevaid tõlgendusi; *aksioloogiline pädevus* – võime sõnastada hinnanguid ajaloosündmuste kohta, mis on kooskõlas vastava aja või vastava inimrühma väärtuste ja ideedega, mõista mineviku ja tänapäeva seoseid.

Oodatavaid õpitulemusi kirjeldatakse programmis õpilaste sooritustena. *Teadmised*: õpilane/õpilane peab lähteinfot kasutades nimetama ja põhjendama ajaloonähtuse ajalisi piire; paigutama ajaloosündmuse teatud ajaperioodi; ära tundma kaardil märgitud ajaloolisi ja geograafilisi objekte; kirjeldama ajaloolist sündmust, nähtust, protsessi (loetlema tunnuseid), avama esitatud seletusi (sisu, mõju, tähendus) jne. eeldab, et õpilane seletab ajaloomõistete põhisisu; mõistab ajaloolise fakti (sündmused, nähtused, protsess) põhjuseid, ilminguid (sisu), tähendust (tagajärgi) ja seoseid. Õpilane peaks *suutma* demonstreerida teatud tegevusi: valida faktide hulgast need, mis iseloomustavad ajaloolist nähtust või protsessi; paigutada valitud faktid kronoloogilisse järjekorda, järjestada need vastavalt ajaloolistele ja geograafilistele piirkondadele või haldus- ja poliitilistele üksustele. rühmitada teavet erinevatest allikatest; süstematiseerida, üldistada ja tõlgendada ajaloolisi fakte; iseloomustada ajaloolisi sündmusi, nähtusi, protsesse, perioode, geopoliitilist olukorda; võrrelda, määrata ajalooliste sündmuste eeldusi ja tagajärgi, ajalooliste isikute tegevuse motiive, väljendada ja põhjendada otsuseid, seisukohti, arusaamu; tuvastada fakte, mis seavad kahtluse alla esitatud väited (leida vastuargumente); ennustada, tuginedes varem saadud teabele, sotsiaalsetele muutustele jne.

Peamiste ajalooliste nähtuste mõistmise tingimus XX-XXI sajandi ajalooliste isikute tegevuse analüüsimisel on uurimispõhine õpe, milleks valib õpilane iseseisvalt vajaliku materjali: faktid, mis peegeldavad konkreetset nähtust või protsessi, et paigutada need kronoloogilisse järjekorda või

võrdlusesse; otsib teavet ajaloolise isiku kohta, et kujundada põhjendatud arvamus tema tegevuse kohta jne. Soovitav on jagada ülesanded õpilaste vahel ja paluda neil esitada tulemusi, töötades paarides või rühmades.

Õpetaja peab keskenduma oodatavatele õpitulemustele, kuid võib muuta õppeteemade käsitlemise järjekorda, valida meetodika, õppematerjali ja otsustada teemade käsitlemise sügavuse üle. Soovitav on arvestada õppe kavandamisel oma kooli tingimusi, õpilaste kognitiivseid võimeid ning huvi.

Programm hõlmab 10. klassis ajavahemikku Esimese maailmasõja algusest Teise maailmasõja lõpuni ja 11. klassis - Kahekümnenda sajandi keskpaigast tänapäevani. Selline kronoloogiline jaotus võimaldab käsitleda seostatuna (ühe seeria nähtustena) kahte maailmasõda ja samal ajal avada kaasaegse maailmakorra kujunemist kahekümnenda sajandi esimesel poolel totalitaarse kogemuse eitamisena, sõnastada mineviku õppetunnid, mis on seotud võitlusega kodanikuvabaduste ja demokraatlike väärtuste eest.

Igale perioodile eelneb sissejuhatus. Õppetegevuse kohustuslik komponent on õpilaste praktiliste ja loominguiliste ülesannete täitmine. Iga teema juurde on lisatud näiteid praktilistest ülesannetest, haridusprojektidest ja / või esseede soovituslikke teemasid, mida võib teha nii õppetöö käigus klassiruumis kui ka kodus, kuid tingimuseks on tulemuste kohustuslik arutelu klassis. Ülesanded peaksid olema analüütilised, keskenduma oodatavatele õpitulemustele, aitama kaasa üld- ja ainepädevuste arendamisele ning kujundama arusaama õpitud materjali seostamisvõimalustest tänapäevaga.

Õppeprogrammi esimene teema on mõlemas kursuses esitatud näitena sellisel kujul, nagu Ukraina õppekavaski. Järgmiste teemade kohta on esitatud õppesisu loend.

Ajalugu: Ukraina ja maailm (1914–1945) **10. klass**

Kursuse struktuur.

MAAILMASÕJA EELÕHTU.

1. jagu. ESIMENE MAAILMASÕDA.
2. jagu. IMPEERIUMIDE KOKKUVARISEMINE JA RAHVUSRIIKIDE KUJUNEMINE.
3. jagu. SÕJAJÄRGSE MAAILMA KORRASTAMINE: DEMOKRAATIA JA AUTORITAARSUSE VAHEL.
4. jagu. TOTALITAARSED REŽIIMID KUI VÄLJAKUTSE INIMKONNALE.
5. jagu. UKRAINA JA MAAILM TEISE MAAILMASÕJA EELÕHTUL.
6. jagu. TEINE MAAILMASÕDA: KASUTUSELEVÖTT, KURSS JA TULEMUSED.

Kanne. MAAILMASÕJA EELÕHTU

Õpitulemused	Õppesisu
Teadma: – Entente riikide ja keskriikide geopoliitilised plaanid; – "Ukraina küsimuse" sisu Esimese maailmasõja eelõhtul. Mõistma: – mõisted: "sõjalis-poliitiline blokk", "geopoliitika", "imperialism", "relvastatud rahu süsteem"; – <i>Esimese maailmasõja eeldused ja ajendid;</i> – "Ukraina küsimuse" roll Austria-Vene vastuoludes ja Euroopa poliitikas. Oskab: – <i>koostada</i> Esimese maailmasõja eelõhtul sündmuste kronoloogilise jada; – <i>iseloostada</i> kaarti teabeallikana, kirjeldades geopoliitilist olukorda Esimese maailmasõja eelõhtul;	"Relvastatud rahu" süsteem: Kolmekordne allianss ja Entente. Geopoliitiliste huvide konflikti territooriumid: "Balkani sõlm". Ukraina keskriikide ja Entente geopoliitilistes plaanides. "Ukraina küsimus" Austria-Vene suhetes. Ukraina rahvuslik liikumine. Kaasaegsete rahvaste moderniseerimine ja kujunemine. Igapäevaelu: traditsioonilise ja industriaalühiskonna vahel.

– <i>võrdle</i>: a) Entente riikide ja Keskriikide geopoliitilisi plaane Ukraina territooriumide kohta; b) Ukraina juhtivate parteide poliitilisi suundumused sõja eelõhtul; c) igapäevaelu traditsioonilises ja industriaalühiskonnas; – <i>määrata kindlaks</i> Ukraina rahvusliku liikumise tõusu põhjused.	
Üldistus	

1. jagu. ESIMENE MAAILMASÕDA

Õppesisu
1.1. Esimese maailmasõja algus. Ukrainlaste poliitilised programmid ja orientatsioonid seoses sõja algusega. Maailmasõja algus. Ukraina Peanõukogu. Ukraina Vabastamise Liit. Ukrainlased sõjameeste armeedes. Ukraina Sich Riflemeni leegion. Ukraina liikumine Vene impeeriumis: lojaalsuse ja tagakiusamise avalduste vahel.   1.2. Sõjalised kampaaniad 1914-1916. Sõjategevuse teatrid 1914 Vene okupatsioon Galiitsia ja Bukovina. Ukraina Sichi vintpüssimeeste leegioni lahingutee. Itaalia ja Rumeenia sõtta astumine. Läänerinne 1915-1916, Lutski (Brusilovski) läbimurre. Sõjalised operatsioonid merel.   1.3. Igapäevaelu. Sõja tajumine. Mees rindel: kaevikusõja "igapäevaelu". Võim ja elukorraldus tagalas. Naine sõjas. Rahvusküsimus sõja ajal. Haavatute, põgenike ja vangide vahi all hoidmine.   1.4. Sõja lõpp ja tagajärjed. Ameerika Ühendriikide astumine sõtta. Woodrow Wilsoni "14 punkti". Võitlused läänerindel 1917–1918. Venemaa väljapääs sõjast. Compiègne'i vaherahu. Sõja tagajärjed: poliitiline, materiaalne, sotsiaalne ("kadunud põlvkond") ja vaimne mõõde.
Üldistus
Temaatiline kontroll

2. jagu. IMPEERIUMIDE KOKKUVARISEMINE JA RAHVUSRIIKIDE KUJUNEMINE

Õppesisu
2.1. 1917. aasta Vene revolutsioon. Monarhia langemine Venemaal. Ajutine valitsus: koosseis ja poliitika. Tööliste, sõdurite ja talupoegade saadikute nõukogud. Oktoobrirevolutsioon. Sõda "punaste" ja "valgete" vahel." Vene impeeriumi kokkuvarisemine. Poola, Soome riikliku iseseisvuse väljakuulutamine. Rahvusriigi ülesehitamine Valgevenes, Balti riikides ja Taga-Kaukaasias.   2.2. Ukraina revolutsioon. Ukraina Rahvavabariigi (UPR) moodustamine. Ukraina revolutsiooni põhjused ja liikumapanevad jõud. Ülevenemaaline Rahvuskongress. Ukraina Keskrada (UCR) ja peasekretariaat. UCR: autonoomiast iseseisvuseni. Poliitiliste organisatsioonide võitlus mõju eest armeele ja elanikkonnale. Ukraina armee moodustamine: saavutused ja vaeleavestused. Esimene Vene-Ukraina sõda. Bresti rahuleping UPR ja Neljakordse Liidu riikide vahel. Krimmi tatari rahvuslik liikumine. ÜRO armee Krimmi kampaania. UPR põhiseadus.   2.3. Võitlus Ukraina riikluse eest: rahvuslikud ja sotsiaalsed aspektid. Ukraina riik (Pavlo Skoropadsky hetmanaat): sise- ja välispoliitika. Hetmani-vastane opositsioon. UPR-i taastamine. Teine Vene-Ukraina sõda ja UPR-i okupeerimine bolševike ja valgekaartlaste poolt. Bolševike võimu kaotused Ukrainas. Vene (bolševike) ekspansiooni taastamine 1919. aasta lõpus Atamanštšina. Talupoegade "vabariigid" (Kholodnoyarski Vabariik jne). Ukraina Sotsialistlik Nõukogude/Nõukogude Vabariik (Ukraina NSV, Ukraina NSV, Ukraina NSV/Ukraina NSV) Venemaa relvastatud agressiooni ja UPR-i okupeerimise tulemusena. "sõja kommunism". UNR armee talvekampaaniad.   2.4. Revolutsioonid Kesk-Euroopas. Rahvusriikide kujunemine. Keiserlike/monarhiliste režiimide kokkuvarisemine keskvoimudes. Austria-Ungari impeeriumi lagunemine (Habsburgide monarhia). Rahvusrevolutsioonid Tšehhoslovakkias ja Ungaris. Serblaste, horvaatide ja sloveenide kuningriigi kujunemine.

2.5. Lääne-Ukraina Rahvavabariigi väljakuulutamise. Ukraina-Poola suhted. Ukraina Rahvusnõukogu. "Novembri lagunemine" ja Lääne-Ukraina Rahvavabariigi (ZUNR) väljakuulutamise. Poola-Ukraina sõda. Galicia armee. ZUNRi ühendamise akt. Chortkivi operatsioon ("Chortkivska Ofenzyva"). "Surma kolmnurk." 1920. aasta Varssavi leping: ukrainlaste võidud ja kaotused.

2.6. Ukraina riiklus ja elanikkond, etniliste rühmade küsimused. Rahvustevahelised suhted Ukraina territooriumil. Kaasaegse Ukraina poliitilise rahva aluste loomine teiste etniliste rühmade esindajate osalusel.

Üldistus

Temaatiline kontroll

3. jagu. SÕJAJÄRGSE MAAILMA KORRASTAMINE: DEMOKRAATIA JA AUTORITAARSUSE VAHEL

Õppesisu

3.1. Pariisi rahukonverents. "Ukraina küsimus". Rahulepingute süsteem võidetutega. Piiride kehtestamine Euroopas. Ukraina alade jagunemine Poola, Tšehhoslovakkia ja Rumeenia vahel. Nõukogude/Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit (NSVL/NSVL, Nõukogude/Nõukogude Liit). Ukraina NSV territoorium ja staatus Nõukogude Liidu osana, Ukraina suveräänsuse kaotamine liidu keskuse poolt.

3.2. Lääne-Euroopa ja Ameerika majanduslik ja sotsiaalpoliitiline areng. "Jõukas" ajastu Ameerika Ühendriikides. Lääne-Euroopa riikide majandus: struktuurimuutused ja stabiliseerumine. Briti ja Prantsuse demokraatiad sotsiaalse konflikti ja poliitilise konkurentsi ees. Saksamaa Weimari vabariigi ajal. Katsed muuta Versailles-Washingtoni rahulepingute süsteemi. Saksa-Nõukogude koostöö 1920. aastatel.

3.3. Kesk- ja Ida-Euroopa riigid. Serblaste, horvaatide ja sloveenide kuningriigi, Bulgaaria, Rumeenia, Ungari, Austria, Tšehhoslovakkia, Poola majanduslik ja poliitiline olukord.

3.4. Ukraina NSV "uue majanduspoliitika" tingimustes. Bolševike režiimi poliitiline ja majanduskriis. Massiline näljahäda 1921–1923. "Uue majanduspoliitika": rakendamine, majanduslikud ja sotsiaalsed tulemused. Eluolu NEP-i perioodil.

3.5. Bolševike režiimi "juurdumise" poliitika. "Ukrainiseerimine". Kurss NSV Liidu kommunistliku partei-riigiaparaadi "juurdumisele". Rahvusringkonnad. Autonoomse Moldaavia Sotsialistliku Nõukogude/Nõukogude Vabariigi (AMSSR/AMSSR) moodustamine Ukraina NSV osana. "Ukrainastamine": vorm ja sisu. Ukraina NSV ametivõimude ja elanikkonna suhtumine "ukrainastamisse". Nõukogude ukrainastamine Ukraina poliitilise ja kultuurilise väljarände nägemuses. Ukraina hariduse, teaduse ja kunsti toimimise tunnused Ukraina NSV-s.

3.6. Sotsiaalsed muutused ja kultuurielu. Euroopa tagasipöördumine rahumeelse elu juurde. Muutused igapäevaelus: rõivad, toit, eluasemekorraldus, vaba aeg. NSV Liidu elanikkonna igapäevaelu ja elatustase (Ukraina NSV näitel). Intelligentsi sotsiaalne roll.

Üldistus

Temaatiline kontroll

4. jagu. TOTALITAARSED REŽIIMID KUI VÄLJAKUTSE INIMKONNALE

Õppesisu

4.1. Suur depressioon. Maailma majanduskriis 1929-1933: põhjused, piirkondlikud erinevused, tagajärjed. Franklin Delano Roosevelti "Uus kurs". Euroopa: majandus- ja proteksionismipoliitika, riigi kontrolli kehtestamine majanduse üle.

4.2. Kommunism, fašism ja natsism. Kommunistliku režiimi ideoloogilised alused ja sotsiaalne baas, fašism ja natsism. Fašistide võimuletulek Itaalias. Natsirežiimi rajamine Saksamaal. Benito Mussolini ja Adolf Hitleri valitsuste sotsiaalmajanduslik poliitika. Poliitilise opositsiooni hävitamine. Riigi kontrolli kehtestamine avaliku elu ja avaliku teadvuse üle. Propaganda roll. Antisemitism Natsi-Saksamaal.

4.3. Autoritaarsete režiimide teke. Võitlus demokraatia eest. Poliitilise elu radikaliseerumine 1930. aastatel. Rahvarinded Prantsusmaal ja Hispaanias. Hispaania kodusõda. Poliitilised režiimid Kesk- ja Ida-Euroopa riikides.

4.4. "Rehabiliteerimise" kord Poolas. "Rehabilitatsiooni" režiimi riiklik poliitika. Valitsus ja Ukraina ühiskond. Ukraina poliitilised, professionaalsed, kooperatiivsed, haridus-, usu-, naiste- ja noorteorganisatsioonid. Ukraina kreekakatoliku kirik. Avalike meeleolude radikaliseerumine. Ukraina natsionalistide organisatsioon (OUN).

4.5. Kommunistliku totalitaarse režiimi kehtestamine NSV Liidus.

Stalinistliku diktatuuri režiimi kehtestamine: eeldused ja meetodid. Sunnitud industrialiseerimine. NEP-i lõhkumine ja üleminek käsumajandusele. Nälg 1928–1929 Põllumajanduse kollektiviseerimine. Talupoegade vastupanu Stalini poliitikale. Rahvusliku teadvuse ilmingud, impeeriumivastased, koloniaalsed meeleolud Ukraina NSV-s. Kommunistlik totalitarism. "Kultuurirevolutsioon". Massilised repressioonid. NSV Liidu põhiseadus 1936

4.6. Repressioonid ja holodomor Ukrainas. "Suure pöörde" poliitika tulemused Ukraina NSV-s. Poliitilised protsessid. Holodomor 1932-1933 kui Ukraina rahva genotsiid. Maailma avaliku arvamuse suhtumine holodomori. Suur terror. Ukrainlased GUTAB/Gulagi laagrites.

4.7. Inimene totalitarismi tingimustes: Näide Ukrainast. Nõukogude Ukraina ühiskond. Kommunistlik-Nõukogude nomenklatuur. "Nõukogude inimese" maailmavaade ja selle kujunemise viisid.

4.8. Aasia, Aafrika ja Ladina-Ameerika riigid. Jaapani laienemine Hiinas. Kolonialismivastane liikumine Indias. Kodanikuallumatuse meetmed. Türgi ja Iraani moderniseerimine. Põhja-Aafrika Briti, Prantsuse ja Itaalia huvide sfääris. Demokraatlike jõudude ja diktaatorlike režiimide vastasseis Ladina-Ameerikas.

Üldistus

Temaatiline kontroll

5. jagu. UKRAINA JA MAAILM TEISE MAAILMASÕJA EELÕHTUL.

Õppesisu

5.1. Euroopa sõjalis-poliitiline kriis. "Rooma–Berliini" telg. Euroopa välispoliitilised prioriteedid 1930. aastate teisel poolel. Sõjakollete kujunemine Kaug-Idas, Aafrikas ja Euroopas. Versailles' lepingu tingimuste rikkumine ja Saksa vägede sissetoomine Reini tsooni.

5.2. "Rahustamise" poliitika. Karpaatide Ukraina. "Rahustamise" poliitika põhjused ja eesmärgid, Austria Anschluss. Sudeedi kriis. Müncheneri leping ja Tšehhoslovakkia tükeldamine. Ukraina liikumine Taga-Karpaatias. Karpaatide Ukraina: autonoomiast iseseisvuse väljakuulutamiseni.

5.3. Saksa-Nõukogude läbirääkimised ja Molotovi-Ribbentropi pakt. Saksamaa territoriaalsed nõuded Poolale ja Leedule. NSV Liidu territoriaalsed nõuded Poolale, Rumeeniale, Soomele, Balti riikidele. Briti-Prantsuse-Nõukogude läbirääkimised 1939. aasta Nõukogude-Saksa mittekallaletungipakt (Molotovi-Ribbentropi pakt) ja selle salajane lisa: sõlmimise motiivid ja sisu.

5.4. Teise maailmasõja algus. Nõukogude okupatsioon Lääne-Ukrainas. Saksamaa ja NSV Liidu sissetung Poolas. "Sõpruse ja piiri leping" NSV Liidu ja Saksamaa vahel. Lääne-Ukraina, Põhja-Bukoviina ja osa Bessaraabia inkorporeerimine NSV Liitu.

5.5. "Kummaline sõda". Prantsusmaa lüüasaamine. "Kummalise sõja" põhjused Peamised sõjateatrid Euroopas 1939-1940: sündmuste kulg Skandinaavia ja Balkani suundades. Nõukogude-Soome sõda. Prantsusmaa sõjaline lüüasaamine. Kollaboratsioonism kui poliitika ja isiklik valik. Telg "Rooma-Berliin-Tokyo". Kolmikleppe ja neutraalsuspakti sõlmimine NSV Liidu ja Jaapani vahel.

5.6. Ukraina läänepiirkondade sovetiseerimine/sovetiseerimine. Haldusterritoriaalne reform. Tööstuse "natsionaliseerimine". Majanduslikud ja sotsiaalsed muutused põllumajanduses. "Ukrainastamine". Võimud ja Lääne-Ukraina ühiskond. Poliitilised repressioonid. Küüditamine.

5.7. Ukraina väljaränne sõja alguses: poliitilise positsiooni valik. Ukraina väljarände keskused. Poliitilised orientatsioonid Ukraina liikumises. Lõhenenud OUN-is. Ukraina Keskkomitee Krakowis. Ukraina liikumine Taga-Karpaatias Ungari võimu all.

Üldistus

Temaatiline kontroll

6. jagu. TEINE MAAILMASÕDA: KASUTUSELEVÕTT, KURSS JA TULEMUSED

	Õppesisu
6.1. Saksamaa rünnak Nõukogude Liidu vastu. Saksa plaan "välksõda". Võitlus 1941. aasta suvel ja sügisel Nõukogude Edelarinde Saksa vägede lüüasaamine. Mobilisatsioonimeetmed ja evakueerimine Ukraina territooriumil. Moskva lahing ja katsed rünnata Nõukogude vägesid Krimmis ja Harkovi lähedal. Leningradi blokaad ja Sevastopoli piiramine. "Kõrbenud maa taktika" ja muud kommunistliku režiimi kuritegelikud tegevused sõja ajal.	
6.2. Natside okupatsioonirežiim: Ukraina näide. Natside "uus kord" okupeeritud Euroopas: üldisloomustus. Ukraina okupatsioonitsooni plaan "Ost": režiimi tunnused. Sõjavangide ja tsiviilisikute olukord okupeeritud aladel. Ostarbeiters. Rahvuslikud sõjalised üksused Saksa armees. Koostöö näited okupatsioonirežiimiga.	
6.3. Holokaust: Euroopa juudi elanikkonna hävitamine natside poolt. "Juudi küsimuse lõpliku lahenduse" poliitika: natside rassiteooria ja selle rakendamise meetodid. Getod, koonduslaagrid, surmalaagrid. Baby Yar Kiievis holokausti ja natside inimeste massilise hävitamise poliitika sümbolina.	
6.4. Ukraina rahvuslik vabanemine, kommunistlikud ja muud vastupanuliikumised Ukrainas. Ukraina vastupanuliikumiste ideoloogia, sotsiaalne baas, taktika ja strateegia. Ukraina riigi taastamise seadus. Ukraina mässuliste armee (UPA). III OUN(b) erakorraline suurkogu: Ukraina rahvusliku vabastusliikumise programmiliste aluste areng. Ukraina Peamine Vabastusnõukogu (UGVR). Nõukogude partisanisalgad ja koosseisud.	
6.5. Sisenemine Ameerika Ühendriikide sõtta ja Hitleri-vastase koalitsiooni moodustamine. Briti-Nõukogude vastastikuse abistamise leping ja Atlandi harta. Sõjalis-tehniline ja infokoostöö. Lend Lease. Jaapani rünnak Pearl Harborile ja sõja puhkemine Vaikse ookeani piirkonnas. ÜRO deklaratsioon (1942).	
6.6. Liitlaste sõjalised võidud 1942-1945. Radikaalne pöördepunkt Saksa-Nõukogude sõja käigus: Stalingradi ja Kurski lahingud. Lahing Dnepri eest. Natside koalitsioonivägede väljasaatmine Ukrainast. Sakslaste ja nende liitlaste lüüasaamine Põhja-Aafrikas, Itaalias, Vaiksel ookeanil. Teise rinde avamine Euroopas. Võitlus Kesk- ja Lääne-Euroopas 1944-1945 Ukrainlased Hitleri-vastaste koalitsiooniriikide sõjalistes koosseisudes. Berliin ja Saksamaa alistumine. Potsdami konverents. Hiroshima ja Nagasaki aatomipommid. Jaapani kapitulatsioon.	
6.7. Sotsiaalmajanduslik ja kultuurielu sõja ajal. Teise maailmasõja tagajärjed Ukrainale.	

Sõdivate riikide majanduse ümberorienteerumine sõjalistele vajadustele ja selle sotsiaalsetele tagajärgedele. Naised ja noorukid. Ränded, materiaalsed ja demograafilised kaotused sõja tagajärjel. Kommunistliku režiimi taastamine Ukrainas. Tatarlaste, sakslaste, bulgaarlaste, kreeklaste ja armeenlaste küüditamine Lõuna-Ukrainast ja Krimmist. Inimsusevastased kuriteod. Sõjaaegne kirjandus ja kunst: teemad ja kangelased.

Üldistus

Temaatiline kontroll

**Ajalugu: Ukraina ja maailm (alates 1945. aastast kuni tänapäevani)
11. klass**

Kursuse struktuur.

Kanne. TEISE MAAILMASÕJA ÕPPETUNNID.

1. jagu. SÕJAJÄRGNE OLUKORD.
2. jagu. MAAILM OTSIB UUSI ARENGUMUDELEID.
3. jagu. UKRAINA "SULATAMISE" PERIOODIL.
4. jagu. POSTINDUSTRIAALSE ÜHISKONNA KUJUNEMINE.
5. jagu. REVOLUTSIONILISED MUUTUSED EUROOPAS. UKRAINA ISESEISVUSE TAASTAMINE.
6. jagu. UKRAINA TÄNAPÄEVA MAAILMAS.

Kanne. TEISE MAAILMASÕJA ÕPPETUNNID

Õpitulemused	Õppesisu
Teadma: – inim- ja materiaalsete kaotuste ulatus Teise maailmasõja ajal. Mõistma: – mõisted: inimsusevastane kuritegu, inimõigused; – Teine maailmasõda kui suurim <i>tragöödia inimkonna ajaloo</i> selle ilmingutes ja tagajärgedes; – riikide ja rahvaste saatusega seotud poliitiliste otsuste ajalooline hind. Oskab: – <i>põhjendada</i> Teise maailmasõja ideed kui keerulist sotsiaalpoliitilist ja sotsiaalset nähtust, milles põimusid totalitaarsete režiimide loojate ambitsioonid, vabaduse eest võitlejate ohverdamine, julmus ja inimkond; – <i>tuvastada</i> sõjast tingitud poliitilised ja sotsiaalsed muutused (sotsiaalsed, rahvuslikud, kolonialismivastased ja muud vabastusliikumised, mitmete Euroopa riikide demokraatiseerimine jne); – <i>iseloostada</i> Teise maailmasõja olemasolevaid mälumudeleid tänapäeva Ukraina ühiskonnas.	Sõja hind: inim- ja materiaalsed kahjud. Muutused maailma poliitilisel kaardil. Inimelu väärtuse ümbermõtestamine sõja mõjul ja kaasaegse inimõiguste kontseptsiooni kujunemine. Inimese vastutus teaduslike ja tehniliste saavutuste eest. Teine maailmasõda ajaloolises mälus.
Soovituslik teema essee kirjutamiseks. – Teine maailmasõda: kas "inimkond ebainimlikel aegadel" on võimalik?	
Üldistus	

1. jagu. SÕJAJÄRGNE LAHENDUS

	Õppesisu
	1.1. Sõja tulemused: fašismi ja natsismi ideoloogiate keelustamine. Jalta ja Potsdami konverentsid: "Suure kolme" juhtide kokkulepped maailma sõjajärgse korralduse kohta. Nürnbergi ja Tokyo kohtuprotsessid. Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO) Organisatsioonid ÜRO egiidi all. "Inimõiguste ülddeklaratsioon" (1948), genotsiidi vältimise ja selle eest karistamise konventsioon (1948), inimõiguste rahvusvahelised paktid (1966), "genotsiidi" rahvusvaheline määratlus.

1.2. Ukraina NSV poliitiline staatus ja rahvusvaheline olukord. "Nõukogude föderatsiooni parandamise ja liiduvabariikide õiguste laiendamise" poliitika: motiivid, vastuolud, tulemused. Ukraina NSV ÜRO ja teiste rahvusvaheliste organisatsioonide asutajaliikmena. Ukraina piiride kehtestamine naaberriikidega Lääne-Ukraina maade ümberjaotamise tulemusena.

1.3. "Kahepooluselise maailma" kujunemine. NSV Liidu laienemine: Ida-Euroopa riikide okupeerimine. Külma sõja taust. George Frost Kennani memorandum. Harry Trumani doktriin ja "Marshalli plaan" Repatrieerimine. Sõjavangide ja ümberasustatud isikute saatus. Euro-Atlandi ruumi polariseerumine: Põhja-Atlandi Liidu (NATO) ja Varssavi bloki (EIA) moodustamine, Saksamaa jagunemine.

1.4. Kommunistliku režiimi taastamine Ukrainas. OUN ja UPA põrandaalune sissivõitlus. Kommunistlike riigistruktuuride taastamine Ukraina NSV-s. Nõukogude võimu poliitika okupeeritud aladel viibinud tsiviilelanikkonna, "ostarbeitrite" ja sõjavangide suhtes. Ukraina NSV läänepiirkondade sovetiseerimise jätkamine. Ukraina kreekakatoliku kiriku likvideerimine. Küüditamised. Operatsioon "Lääne" Ukraina vabastusliikumine 1944.-1950. aastatel.

1.5. Ukraina-Poola suhted. Poola versioon "rahvademokraatiast" Ukraina-Poola piiri moodustamine. UPA relvastatud võitlus Zakerzonias. Küüditamine. Ukraina NSV ja Poola Rahvavabariigi (PPR) vaheline "rahvastikuvahetus".

1.6. Ideoloogilise kontrolli taastamine NSV Liidus. Sõja võitmine: ideoloogilised tõlgendused. "Zhdanovshchina" ja selle ilmingud Ukrainas. "Lysenko piirkond". Võitlus "kodanliku natsionalismi" vastu. Vene-Ukraina suhted Nõukogude ajaloolises poliitikas.

1.7. Sõjajärgne linn ja küla. Demograafilised muutused sõjajärgses Ukrainas: sotsiaalne ja etniline struktuur. Tööstusettevõtete ja linna infrastruktuuri taastamine. Linnaelanikkonna tingimused ja elatustase. Nõukogude küla: kolhoosid ja sovhoosid. Nälg 1946-1947.

Üldistus

Temaatiline kontroll

2. jagu. MAAILM OTSIB UUSI ARENGUMUDELEID

	Õppesisu
2.1. "Külm sõda" ja konservatiivsete suundumuste tugevnemine USA-s ja NSV Liidus. "Külm sõda" Võidurelvastumine. Kohalikud sõjad ja rahvusvahelised sõjalis-poliitilised kriisid. Külma sõja mõju lääneriikide sisepoliitilises elus ja "sotsialistlikus leeris": McCarthyism Ameerika Ühendriikides, võitlus "sionismi" ja "juurteta kosmopolitismi" vastu NSV Liidus.	
2.2. Lääne-Euroopa poliitiline ja majanduslik ülesehitamine. Liberaalse demokraatia ja sotsiaalse turumajanduse rajamine Lääne-Euroopas. "Marshalli plaan". Euroopa Nõukogu asutamine. "Saksamaa majandusime": põhjused ja sotsiaalmajanduslikud tulemused. Autoritaarsete režiimide langemine Kreekas, Hispaanias ja Portugalis. Euroopa Majandusühenduse (EMÜ) loomine.	
2.3. Demokraatlikud liikumised Lääne-Euroopas ja Ameerika Ühendriikides 1960. ja 1970. aastatel. -Mittepoliitilise protesti ilmingud: hipid. 1960. aastate lõpu noorteliikumised: põhjused, ilmingud, tagajärjed. Vastukultuuri sünn. Rock-kultuur. Afroameerika liikumine sotsiaalsete ja poliitiliste õiguste eest.	
2.4. Katsed liberaliseerida kommunistlik režiim NSV Liidus. Ülestõusud Stalini koonduslaagrites ja GUTAB/Gulagi kokkuvarisemine. Ukrainlaste osalemine ülestõusudes. Poststalini režiim: konservatiivse reformismi ja kommunistliku fundamentalismi vahel. Katsed reformida majandust ja riigipartei struktuuri. NLKP XX kongress. NSV Liidu stalinismijärgse välispoliitilise kursi vastuolud. Bürokratliku tsentralismi tugevdamine NSV Liidus 1970. aastatel: nn kommunistliku traditsiooni kättemaks.	
2.5. Kommunismivastased, impeeriumivastased meelevaldused Ida-Euroopas. Kes- ja Ida-	

Euroopa kommunistlike režiimide kriis 1950. aastate revolutsiooni esimesel poolel ja majandusreformid Ungaris. "Praha kevad" ja NSV Liidu sekkumine Tšehhoslovakkias. "Sotsialistliku süsteemi" majandusliku integratsiooni meetmed.

2.6. Ühiskondlik elu maailma poliitiliste pooluste "äärealadel". "Jaapani majandusime." Kommunismi ehitamine Hiinas: ideoloogia, meetodid, tulemused. "Omavalitsuslik sotsialism" Jugoslaavias. Ladina-Ameerika: "parema" ja "vasaku" autoritaarsuse vahel.

2.7. Dekoloniseerimine ja "kolmanda maailma" tekkimine. Lähis-Ida probleem. Aasia ja Aafrika riikide dekoloniseerimine: eeltingimused, etapid, tagajärjed. "Kolmanda maailma" majanduslikud ja sotsiaalsed probleemid ning nende lahendamise võimaluste otsimine. "Kolmanda maailma" riikide sõjalis-poliitiliste konfliktide fookused.

Üldistus

Temaatiline kontroll

3. jagu. UKRAINA "SULATAMISE" PERIOODIL

	Õppesisu
3.1. Uued piirid. Krimmi piirkonna inkorporeerimine Ukraina NSV-sse. Krimmi sotsiaal-majanduslik olukord Ukraina NSV osana. Krimmi elanikkonna etniline struktuur. Krimmi tatarlaste olukord küüditatud piirkondades.	
3.2. Staliniseerimine Ukraina NSV-s. Rahvuslike kommunistide, osade kunstnike ja teadlaste rehabiliteerimine. Staliniseerimise ideoloogilised piirangud (holodomori eitamine jne). Uue "ukrainastamise" katsed.	
3.3. Majanduse reformimise katsed. Ukraina NSV majandusarengu ebaproportsionaalsus ja majandusreformi suunad. Tagasipöördumine rahvamajanduse tsentraliseeritud juhtimise juurde. Ukraina NSV tööstuse areng. Ukraina põllumajanduse reformide tagajärjed.	
3.4. Opositsiooniliikumine: "kuuekümnendad" ja teisitimõtlejad. Opositsiooniliste (totalitaarsete, antikommunistlike, impeeriumivastaste) meeleolude leviku eeldused Ukraina ühiskonnas. Loovate noorte klubid. Ukraina "kuuekümnendad": maailmataju, tegevuse iseärasused, loomingulised saavutused. Dissidentlik liikumine Ukrainas. Selle ideoloogilised alused, väljendusvormid ja tunnused.	
3.5. Katsed konsolideerida Ukraina ühiskonda. Territoriaalne, majanduslik ja poliitiline alus Ukraina rahva konsolideerumiseks stalinistliku režiimi järgse korralduse all. Partei-Nõukogude nomenklatuuri positsioon Ukrainas. Ukraina-Nõukogude minevikukontseptsioonid. Ukraina dissidentide ajaloolised kontseptsioonid.	
3.6. Rahvastiku etnosotsiaalne struktuur ja igapäevaelu. Ukraina NSV elanikkonna rahvuslik koosseis. 1950.-1960. aastate sotsiaalsed reformid ja Ukraina elanikkonna peamiste elanikkonnakihtide olukorra muutused.	
Üldistus	
Temaatiline kontroll	

4. jagu. POSTINDUSTRIAALSE ÜHISKONNA MOODUSTAMINE

	Õppesisu
4.1. Teaduslik ja tehnoloogiline revolutsioon (STC). STC: märgid, etapid ja suunad. Uurimiskeskuste roll: Silicon Valley USA-s. "Roheline" ja infoevolutsioon. "Vertikaalse" ja "horisontaalse" integratsiooni tugevdamine. Rahvusvahelised korporatsioonid (TNC). Mittetootmissfääri areng. Muutused töö sisus ja laadis.	
4.2. Majanduslikud ja sotsiaalsed muutused maailmas 1960.-1980. aastatel. Tarbimismajandus. Teenindussektori kasv. 1970. aastate energiakriis ja selle tagajärjed. Riigi rolli muutmine majanduslikus ja sotsiaalses regulatsioonis: "Thatcherism", "Reaganoomika". "Keskklass." Tehnokraadid postindustriaalses ühiskonnas.-	

4.3. Demograafilised muutused ja elanikkonna hariduse kasv. Linnastumine Euroopas ja Ameerikas 1970.-1980. Aastatel, väljarändajad ja immigrandid. Vananeva elanikkonna probleem. Haridussüsteemide areng ja üleminek üldkeskharidusele. Ülikoolid kui autonoomsed teadus- ja hariduskeskused. Kanada Ukraina Uuringute Instituut ja Harvardi ülikooli Ukraina teadusinstituut.

4.4. Lääne ja Nõukogude liidu avalike hüvede levitamise süsteemid. Avalike hüvede jaotus lääneriikides ja NSV Liidus. Majanduslik ebavõrdsus NSV Liidu "keskuse" ja "vabariikide" vahel. Nõudlus ja pakkumine tarbijahiskonnas.

4.5. Kommunistlikud režiimid. NSV Liidu kriisi majanduslikud, sotsiaalsed ja poliitilised tunnused. Deng Xiaopingi reformid Hiinas. Jugoslaavia keskse juhtimise tugevdamine.

4.6. Ukraina NSV Liidu kommunistliku ideoloogia ja struktuuri kasvava süsteemse kriisi tingimustes. Petro Shelest ja Ukraina NSV juhtkonna autonoomse kursi tugevdamine Volodõmõr Štšerbõtski: partei-riigiaparaadi "puhastamine". Opositsiooniliikumise voolud: rahvuslikud, usulised, inimõigused. Ukraina avalik rühmitus, mis edendab Helsingi kokkulepete rakendamist (Ukraina Helsingi grupp, UGG).

4.7. Mõiste "nõukogude rahvas". Sotsiaalne õhkkond Ukrainas. Mõiste "Nõukogude rahvas" kujunemine. Ukraina keeleline venestamine. Intellektuaalse tegevuse kriitika. Kampaania Ukraina ajaloo ja kirjanduse valdkonnas. Ukraina ühiskonna moraalne ja psühholoogiline seisund 1980. aastatel Ukraina opositsionääride intellektuaalsed ja moraalsed juhised.-

Üldistus

Temaatiline kontroll

5. jagu. REVOLUTSIONILISED MUUTUSED EUROOPAS. UKRAINA ISESEISVUSE TAASTAMINE

Õppesisu

5.1. "Kiirendus", "avalikustamine", "uus poliitiline mõtlemine". "Perestroika" poliitika: eesmärgid, suunad, etapid. "Uus poliitiline mõtlemine" NSV Liidu välispoliitikas. "Perestroika" tunnused Ukraina NSV-s.

5.2. Sotsiaal- ja kultuurielu liberaliseerimine. Rahvuslikud impeeriumivastased liikumised. Represseeritute rehabiliteerimine ja poliitvangide vabastamine. NSV Liidu poliitilise süsteemi reformimise katsed ja konservatiivsete jõudude konsolideerimine. NLKP võimumonopoli kaotamine. Mitmeparteisüsteemi kujunemine ja rahvuslike liikumiste rakendamine. "Suveräänsuse paraad" ja "Novogaryovi protsess".

5.3. Ukraina ühiskond "perestroika" perioodil. Avalike algatuste intensiivistumine Ukraina ühiskonnas. Ukraina Helsingi Liidu "põhimõtete deklaratsioon". Ukraina rahvalikumine perestroika toetuseks. Partei nomenklatuuri osa üleminek riiklikele positsioonidele. Esimesed alternatiivsed valimised (1990). "Ukraina riigi suveräänsuse deklaratsioon". "Revolutsioon." Mitmeparteisüsteemi moodustamine.

5.4. Igapäevaelu. Ukraina elanikkonna rahvuslikud väärtused ja ideoloogilised suunised: piirkondlikud erinevused. Suhtumine töösse ja riigivarasse. Eraettevõtluse algus ja avaliku sfääri kommertsialiseerimine. Elanikkonna elatustase. Eluasemeprobleem. Pereelu ja igapäevaelu: põlvkondade konflikt.

5.5. Rahvaste sügis: revolutsioonid Kesk- ja Ida-Euroopas. Poola: Solidaarsus, Tšehhoslovakkia: Sametrevolutsioon, Jugoslaavia: lagunemine ja kodusõda. Kommunistlike režiimide kokkuvarisemine Ungaris, Rumeenias, Bulgaarias. Saksamaa ühendamine.

5.6. 1991. aasta augustimäss NSV Liidus. Ukraina iseseisvuse väljakuulutamise. 1991. aasta riigipöördekatse. Ukraina iseseisvusdeklaratsiooni seadus. 1991. aasta ülevenemaaline referendum ja Ukraina presidendi valimine. Sõltumatute Riikide Ühenduse (SRÜ) loomine.

Üldistus

Temaatiline kontroll

6. jagu. UKRAINA TÄNAPÄEVA MAAILMAS

	Õppesisu
	6.1. Ukraina: riigi ülesehitamise raskused ja saavutused. Majandus: turu ja riigikapitalismi vahel. Sammud Ukraina integreerumise suunas Euroopa ja maailma majandusruumi. Sotsiaalsed ja omandikontrastid. Põhiseaduslik protsess. Võim ja opositsioon. Poliitilised kriisid. "Oranž revolutsioon". Väärrikuse revolutsioon. Rahvuslik teadvus. Regionalismi ja separatismi probleemid. Ukraina ühiskonna kultuurielu. Religioosne elu tänapäeva Ukrainas. Ukraina õigeusu kirikute ühendav nõukogu ja Ukraina õigeusu kiriku (OCU) moodustamine. 6.2. Ukraina "multipolaarses" maailmas. Ameerika Ühendriikide kasvav roll rahvusvahelistes suhetes. Venemaa: maailma ülimuslikkuse soovi ja eneseisolatsiooni vahel. "Vene maailma" doktriin. Hiina: uue maailma liidri kujunemine. Maailma multipolaarsus ja selle globaalsus. Ukraina: välispoliitiliste suuniste otsimine. Vanad ja uued kohalikud konfliktid: lahendamise väljavaated. 6.3. Euroopa ja Euro-Atlandi integratsioon. Schengeni ala. Ukraina ning teised Kesk- ja Ida-Euroopa riigid said Euroopa Nõukogu liikmeks. Maastrichti leping. Euroopa Liidu (EL) moodustamine, ELi laienemine ja naabruspoliitika. 6.4. Edusammud Ukraina integreerumisel Euroopaga. Ukraina ühiskond ja poliitika enne Euroopa valikut. Ukraina ühinemine Euroopa Nõukoguga. Ukraina ja ELi vaheline assotsiatsioonileping. Ukraina kodanike viisavaba sisenemise kord ELi riikidesse. Ukraina omandab ELi kandidaatriigi staatuse. Ukrainlased maailmas. 6.5. Postindustriaalne ühiskond ja meie aja väljakutsed. Inimkonna globaalsed probleemid. Globaliseerumine ja maailma ressursside jaotamise probleem. "Infomajandus". Internet. "Virtuaalse reaalsuse" kultuur. Massitarbimise ühiskond. Keskkonnaprobleemid. Tšernobõli katastroof. Demograafilised probleemid. Ravimatud haigused. Intercivilization, rahvuslik-etnilised ja usulised vastuolud. Piirkondlikud konfliktid. Rahvusvaheline terrorism. Inimväärtuste mõõtmed tänapäeva maailmas. 6.6. Vene-Ukraina sõda: keiserlik genotsiid Ukrainas. Venemaa Föderatsiooni relvastatud agressioon Ukraina vastu 2014. aastal: Krimmi ning Donetsk'i ja Luganski oblasti teatavate alade ajutine okupeerimine (ORDLO). Venemaa täiemahuline sõjaline tegevus 2022. aastal. Sõjakuriteod, inimsusevastased kuriteod, mille on toime pannud Vene sõjavägi Ukraina territooriumil. Rahvuslik vastupanu. Ukraina relvajõud (AFU) ja kodanikuühiskond riigi kaitseks.
	Üldistus
	Temaatiline kontroll